

Autonomin måste respekteras

På Atlantkusten kämpar man för autonomi, men processen är komplex och politikerna tycks inte riktigt lägga manken till.

Autonomilagen talar om folkets rätt till sin mark, till traditionell organisering och till att delta i planering för utveckling. I verkligheten ser det emellertid annorlunda ut.

Under århundraden har Atlantkustområdena, som tidigare kallades *La Mosquitia*, levt isolerade från resten av landet. Inte ens då president Zelaya officiellt införlivade territoriet med resten av landet skedde i praktiken någon nämnvärd förändring. Under sandinstregimen antogs en autonomilag (1987) för att bevara och berika den nationella kulturen genom att förstärka den etniska identiteten hos de olika befolkningsgrupperna och erkänna deras rätt till den kommunalt ägda marken som de i själva verket besuttit i generationer.

Autonomiprocessen på Atlantkusten har visserligen gått framåt i och med att den i dag är lagstadgad. Fortfarande föreligger dock en ansenlig skillnad mellan verklighet och paragrafer. Viljan bland ledande politiker saknas, men också enhet och samverkan mellan de olika befolkningsgrupperna i Atlantkustregionerna.

Autonomins dimensioner

I FN:s utvecklingsprogramms rapport för de autonoma regionerna i Nicaragua står det: ”Autonomin har två huvuddimensioner. Den första är rätten till sin egen kultur och identitet, vilket omfattar traditioner, språk och världsbild. Den andra är rätten till politiskt självstyre i en demokratiskt organiserad gemenskap”.

Vad gäller den senare aspekten nämner rapporten att autonomilagen har bidragit till nya fora för deltagande samt till att institutionalisera autonomin politiskt. Tyvärr har utvecklingen av de politiska aktörerna inte gått hand i hand med den institutionella utvecklingen.

Dixi Lee, ordförande för det civila samhällets samordningsorgan, medger att politiker-

na agerar på ett sätt som motverkar autonomin. När lag- och projektförslag diskuteras går personliga intressen före folkets.

Autonomilagen försvarar formellt befolkningsgruppernas traditionella organisering, vilket betyder att man stödjer råden av byåldersmän, bydomare och juridiska ombud. I praktiken gör man dock tvärtemot. Man främjar nya organisatoriska strukturer som kör över de traditionella organen som i slutändan bara blir en kulturell fasad.

Dixi Lee menar att endast Yatama, ett av Atlantkustens inhemska partier, har satt autonomin främst under de senaste tio åren, och att det skulle se annorlunda ut i dag om resten av partierna agerade på samma sätt.

Ett framsteg i autonomiprocessen är utbildningsplanen. Den omfattar bland annat två speciella atlantkustuniversitet, med filialer, som gett invånarna möjligheter till högre utbildning samt tvåspråkiga utbildningsprogram. Tyvärr tycks regionråden och de politiska ledarna dock ännu inte vara redo för att utforma ett utbildningsprogram som skulle passa de specifika behov som finns i regionerna.

Planer och program

Autonomilagens artikel 8, punkt 1 hävdar folkets rätt ”att effektivt delta i planeringen och genomförandet av planer och projekt som syftar till utveckling i regionerna, så att alla befolkningsgruppers intressen försvaras”.

Detta är i dag endast en dröm för atlantkustbefolkningen, eftersom de existerande utvecklingsplanerna formulerats vid skrivbordet av myndighetspersoner, utan hänsyn till det civila samhällets intressen eller åsikter. Organisationerna i det civila samhället i Bilwi arbetar för att kunna påverka utvecklingen, men det är i praktiken alltid de nationella politikerna som beslutar om de vill lyssna till det civila samhället. Under Enrique Bolaños regering har man arbetat fram den omtalade Nationella utvecklingsplanen i Managua. Först ett år efter dess tillkomst presenterades den för de regionala regeringarna och representanter från det civila samhället. Fortsätter man på samma sätt kommer ingen utveckling av regionerna att ske.

Den kommunala marken

Artikel 36 i Autonomilagen stipulerar att ”det kommunala ägandet omfattar mark, vatten och

skogar som traditionellt har tillhört befolkningsgrupperna på Atlantkusten”. I de två karibiska regionerna förekommer emellertid varje år markrelaterade konflikter som till och med skördat dödsoffer. Ofta är det personer från Stillahavskustsidan som intar marken, men det handlar om konflikter mellan individer snarare än konflikter mellan folkgrupper. Vidare har konflikterna visat sig vara ett stort hot mot miljön, eftersom inkräktarna bränner och skövlar skog för jord- och boskapsbruk.

Centralregeringen gör inget för att hindra dessa konflikter och något som gör kampen om jorden än mer problematisk är att de kommunala markerna inte ännu blivit uppmätta som de borde ha blivit.

Kultur och identitet

Som ett resultat av isoleringen och av att de stora problemen på Atlantkusten inte prioriteras av centralregeringen finns strömningar som är för en fullständig autonomi, det vill säga en total självständighet från resten av Nicaragua. Man har tillräckligt med naturresurser för att vara ett självständigt land och desutom är man rädd för att kulturen kommer att försvinna om den mycket omfattande invandringen från Stillahavskusten fortsätter.

Miskitoindianerna är den grupp som bäst kunnat bevara sin kultur. Varje år firar de sina egna traditionella kulturer som bidrar till en stark kulturell identitet. Största procentandelen av befolkningen på Atlantkusten är mestiser, sedan följer miskiter, kreoler och andra etniska grupper.

På grund av inflyttningen av personer från andra delar av landet befaras minoritetsgrupperna vara en ytterst liten del av befolkningen på Atlantkusten om fyrtio år. De inflyttade befaras även tränga undan minoritetsgruppernas kultur. En del menar dock att om man på ett medvetet sätt slår vakt om sin kultur och sina traditioner så kan dessa bevaras, även i en framtida miljö av blandäktenskap mellan mestiser och etniska minoriteter.

Ännu saknas emellertid mycket för att autonomin ska bli verklighet, för att befolkningsgrupperna i de autonoma regionerna ska kunna utvecklas och samtidigt bevara sina traditioner. Det saknas mycken politisk vilja och samverkan mellan de olika befolkningsgrupperna på Atlantkusten, men framför allt måste autonomilagen respekteras.

Erich Chavarría U.

Översättning: Berit Svensson H.

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-No Derivative Works 2.5 Sweden License. To view a copy of this license, visit creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/